

Subjektnost ve filosofii

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[1995](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1995](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 15. 3. 1995
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 15. 3. 1995

Subjektnost ve filosofii

Hegel má za to (1816, Heidelberg), že ve filosofii osobnost a osobitý charakter filosofa není součástí obsahu a hodnoty filosofických výkonů, které spadají do dějin myšlení, do dějin filosofie, která se stává „filosofickou vědou“. Považuje to za zcela svéráznou tvořivost, a klade ji do protivy k politickým dějinám, „kde jednotlivec je subjektem činů a událostí podle své zvláštní povahy, genia, svých vášní, energie nebo slabosti svého charakteru, vůbec podle toho, co jej činí tímto jedincem. Říká dokonce, že ve filosofii „jsou výkony tím znamenitější, čím méně má na nich podíl a zásluhu určitý jedinec, čím více naopak náleží volnému myšlení, obecnému charakteru člověka jako člověka, čím více je přímo tvůrčím podmětem právě toto neosobité myšlení“ (Heidelberský zápis Úvodu, počátek přednášek 28. 10. 1816; 1667, *Úvod k dějinám filosofie*, Brno 1952, s. 17–18). – Tato představa či spíše projekt filosofické práce je charakteristická pro Hegelovu snahu učinit z filosofie vědu – proto také často mluví o filosofické vědě. Sám termín „věda“ by to ovšem nebyl tak důležitý, jako ona nepřehlédnutelná a nepřeslechnutelná tendence k objektivacím, konkrétně k objektivaci až k přímému vyřazení individuálního filosofického subjektu, který má být nahrazen kvazi-subjektem či pseudo-subjektem „obecného myšlení člověka“, tedy pojmově jakémusi reliktu Descartovy *res cogitans*. V tomto bodě je třeba ostře kriticky postavit protitezi: filosofie se ode všech objektivujících věd odlišuje právě tím, že její konkrétní subjekt, tj. filosof jako osoba a osobnost, vstupuje sám do hry a nemůže být ničím zastoupen ani nahrazen, nejméně pak kvazi-subjektem.

(Praha, 950315-2.)